

שמות, המדור- הגיגים, ד"ר חזות גבריאל

כרוניקה של התפתחות

הציר ההיסטורי עליו מתפתחת האומה הישראלית הינו: יחידי סגולה, ג' אבות, משפחת יעקב, עם ישראל. התפתחות המתוארת בתורה החל מפרשת בראשית ועד לפרשתנו הינה התפתחות טבעית מן הפרט, אל ישראל - הזהות המטאפיזית שלנו. בפרשת שמות אנו נחשפים אל המעבר מן הפאזה של שלושת האבות אל הפאזה של המשפחה וממנה אל הפאזה של עם ישראל.

לאורך כל ספר בראשית מתוארים שני צירי התפתחות: ציר ראשון, הוא הציר העלילתי, ההיסטורי. בציר זה מתוארת ההתפתחות ההיסטורית האנושית הכוללת את בריאת העולם וממנה התפתחות הטכנולוגיה, השפה, התרבות, המדע, וכדומה. ברם, טעות חמורה יהיה לומר כי זו היתה כוונת התורה. כספר היסטוריה או גיאוגרפיה התורה הינה ספר לא מוצלח במיוחד. יש בה לאקוונות גדולות מידי, התמקדות בעניינים איזוטריים וכדומה, מה שעושה אותה ספר לא מוצלח ללימוד היסטוריה או גיאוגרפיה. זאת מדוע?

כי זו אינה כוונת התורה! בינות לציר העלילתי מסתתר הציר האלוקי, זהו הסיפור האמיתי של התורה. ציר זה עוסק בהיווצרותו של עם ישראל. על סיפורי ופרטי ספר בראשית אנו צריכים להביט מתוך פריזמה זו בלבד. תחת הפריזמה של הציר העלילתי הקב"ה פועל אמנם בתוך ההיסטוריה האנושית כדי ליצור את עם הסגולה. הוא יוצר את העם בדרך התפתחותית טבעית בתבנית: יחידים, אבות, משפחה, עם.

1948 שנים עוברים מבריאת העולם עד שאברהם אבינו מגיח אל ההיסטוריה. לאמור, הקב"ה פועל גם במסגרת הזמן האנושי. הוא אינו מבצע 'קפיצות דרך' היסטוריות בכדי שתכונותיו של העם הנבחר יבוררו היטב ביגלגלי השיניים של ההיסטוריה האנושית.

לעם ישראל יש שורשים מבוררים ('סגולה' בלשון הכוזרי) המתחילים מאדם הראשון. יש לכל אחד מאיתנו רובד: יהודי, ישראלי, עברי, שמי ואנושי, ואלו הן רק חלק מן 'התחנות' המתוארות בספר בראשית בציר העלילתי.

עם ישראל לא התחיל מגחמה, נבואה, או התגלות של יחיד, הוא תמצית ההתפתחות האנושית. הוא עבר כל תחנה הכרחית כדי להיווצר: יחידים, אבות ומשפחה. משה רבנו אינו משה אבינו, הוא גואלנו האולטימטיבי. הוא עצמו היה צריך לעבור מבחנים בציר העלילתי/היסטורי כדי להיות ראוי ומוכשר להיות הגואל. משה רבנו היה צריך לקנות בעצמו את הזכות להתחבר לעם ישראל בשל העובדה שגדל כמצרי. הוא נכנס להיסטוריה היהודית רק כאשר הוא עומד במבחן על אף שהישרדותו הינה פלאית ושייכת מטבעה לציר האלוקי.